

Malířství 19. století

zimní semestr 2012

Přednáška příště, tj.

3. 12. 2012

odpadá:

naposledy se sejdeme v pondělí

10. 12. 2012

Situace na Moravě

- počátky malířství 19. století na Moravě ještě skromnější, než v Čechách;
- rakouský centralismus = ztráta historického povědomí o příslušnosti Moravy (Země moravskoslezské) k zemím Koruny české;
- v 19. století se Morava stala jednoznačně kulturní a uměleckou periferií, přebírající podněty především z Vídně.

Martin Ferdinand Chvátal, zv. Quadal
(1736 Měrovice – 1809 Sankt Peterburg)

- studoval na Akademii ve Vídni, kde byl ovlivněn nizozemským barokním realismem Martina Meytense, a v roce 1767 nějakou dobu na pařížské Akademii u Françoise Bouchera;
- mezinárodně uznávaný malíř zvířat, žánrů, podobizen a krajin v Londýně, Dublinu, Římě, Florencii, Neapoli, Vídni, Hamburku a nakonec v Petrohradě.

Martin Ferdinand Chvátal, zv. Quadal (1736-1809), Kocour Lady H. George jménem Raton v zahradě vily Navorini v Římě, 1784, olej, plátno, 74 x 102 cm, Moravská galerie v Brně

Barbora Kraftová, roz. Steinerová (1764 Jihlava – 1825 Bamberg)

- studovala na Akademii ve Vídni, kde se provdala za lékárníka Josefa Kraffta a usadila se zde, působila ovšem také v Salzburgu, Bambergu nebo Praze;
- byla vyhledávanou portrétistkou předních šlechtických rodů, pracovala však i pro měšťanské objednavatele.

Barbora Kraftová (1764-1825), Podobizna velkoobchodníka Antona von Marxe s rodinou, 1803, olej, plátno, 149 x 208 cm, Belvedere, Vídeň

Jan Kutálek (Guttalek) (1773 Brno – 1818 Brno)

- nejprve pracoval v dílně svého prastrýce Andrease Schweigela;
- později v letech 1803-1812 studoval na Akademii výtvarných umění ve Vídni jako stipendista moravských stavů;
- předčasná smrt v roce 1818 zabránila dalšímu rozvoji jeho talentu.

Jan Kutálek (1783–1818), Antická scéna, 1808, olej, plátno, 49,5 x 60,5 cm, Moravská galerie v Brně

František Richter

(1774 Brno-1860 Brno)

- vyučil chirurgem u městského ranhojiče, sběratele umění a svobodného zednáře Ernesta Rincoliniho;
- zájem o výtvarné umění, který získal v prostředí tehdejší brněnskou kulturní elity, zaujaté pro otázky sběratelství, jej dovedl až k vlastní umělecké dráze.

František Richter (1774-1860), Krajina se zříceninou hradu Landštejna, 1820, olej, plátno, 71 x 95 cm, Moravská galerie v Brně

Malířství 19. století

Rozvoj malířství v Čechách
kolem poloviny 19. století

prosazováním vyhraněného uměleckého individualismu

- jednotliví umělci jsou si stále častěji vědomi vlastního tvůrčího potenciálu;
- odmítání tradičních oficiálních autorit v oblasti vkusu a hledání nových možností svobodného uplatnění;
- rozdělení umělecké scény na oficiální, státem podporovanou, a neoficiální, „nekonvenční“, „moderní“ či „avantgardní“ oblast.

pokusy prosadit zlepšení podmínek pro vlastní svobodnou tvorbu v Čechách

- memorandum z 24. října 1835 požadující založení Spolku umělců a přátel umění (Verein von Künstler und Kunstfreunden), nezávislého na SVPU – neúspěšný pokus o zřízení svépomocné organizace umělců;
- Krasoumná jednota pro Čechy (Kunstverein für Böhmen), zřízená v tomtéž roce, organizovala od roku 1836 každoroční prodejní umělecké přehlídky.

pokusy prosadit zlepšení podmínek pro vlastní svobodnou tvorbu v Čechách

- teprve v listopadu revolučního roku 1848 byla založena Jednota umělců výtvořných – naplnění touhy českých umělců po vlastním nezávislém spolku;
- byla vedena národně orientovanými umělci (Josef Vojtěch Hellich, Josef Navrátil, Josef Mánes), členstvo se rekrutovalo z kruhů české národní elity;
- spolek již v roce 1858 zanikl.

Josef Vojtěch Hellich

(1807 Choltice u Pardubic-1880 Praha)

- v roce 1825 vstoupil na pražskou Akademii k Josefu Berglerovi ml., v letech 1830-1832 pak studoval ve Vídni;
- do povědomí české kulturní veřejnosti se zapsal především jako portrétista, hlavní oblastí jeho činnosti však bylo církevní malířství včetně malby oltářních obrazů;
- svým zájmem o Raffaelovo dílo se přiblížil tvorbě nazarénů.

František Tkadlík (1786–1840), Sv. Václav a sv. Ludmila při mši, 1837, olej, dřevo, 101,5 x 141 cm, Národní galerie v Praze

Josef Vojtěch Hellich (1807-1880), Kněžna Ludmila a Bořivoj vyučují sv. Václava na Tetíně, 1840, olej, plátno, 110 x 127,5 cm, Národní galerie v Praze

Josef Vojtěch Hellich (1807-1880), Podobizna Boženy Němcové, 1845, olej, plátno, 70 x 56 cm, Pražský hrad

Josef Mánes

(1820 Praha-1871 Praha)

- jeho otec Antonín (1784-1843) byl krajinářem a profesorem krajinomalby na Akademii (1836-1843), strýc Václav (1793-1858) působil především jako portrétista, bratr Quido (1828-1880) se zaměřil na žánrovou malbu a sestra Amálie (1817-1883) tvořila příležitostně pozoruhodné krajiny a věnovala se soukromé pedagogické činnosti = malířská rodina Mánesů;

Josef Mánes

(1820 Praha-1871 Praha)

- od roku 1835 studoval na pražské Akademii u svého strýce Václava Mánesa a u Františka Tkadlíka, později zde působil ještě pod Christianem Rubenem;
- po konfliktu s Rubenem odešel v roce 1844 do Mnichova, který tehdy platil za nejprogresivnější umělecké centrum ve střední Evropě.

Josef Mánes (1820-1871), Hrobník, 1843, olej, plátno, 52,5 x 67,5 cm,
Státní zámek Český Krumlov

Josef Mánes (1820-1871), Setkání Petrarky s Laurou v Avignonu roku 1327, 1846, olej, plátno, 116 x 148 cm, Národní galerie v Praze

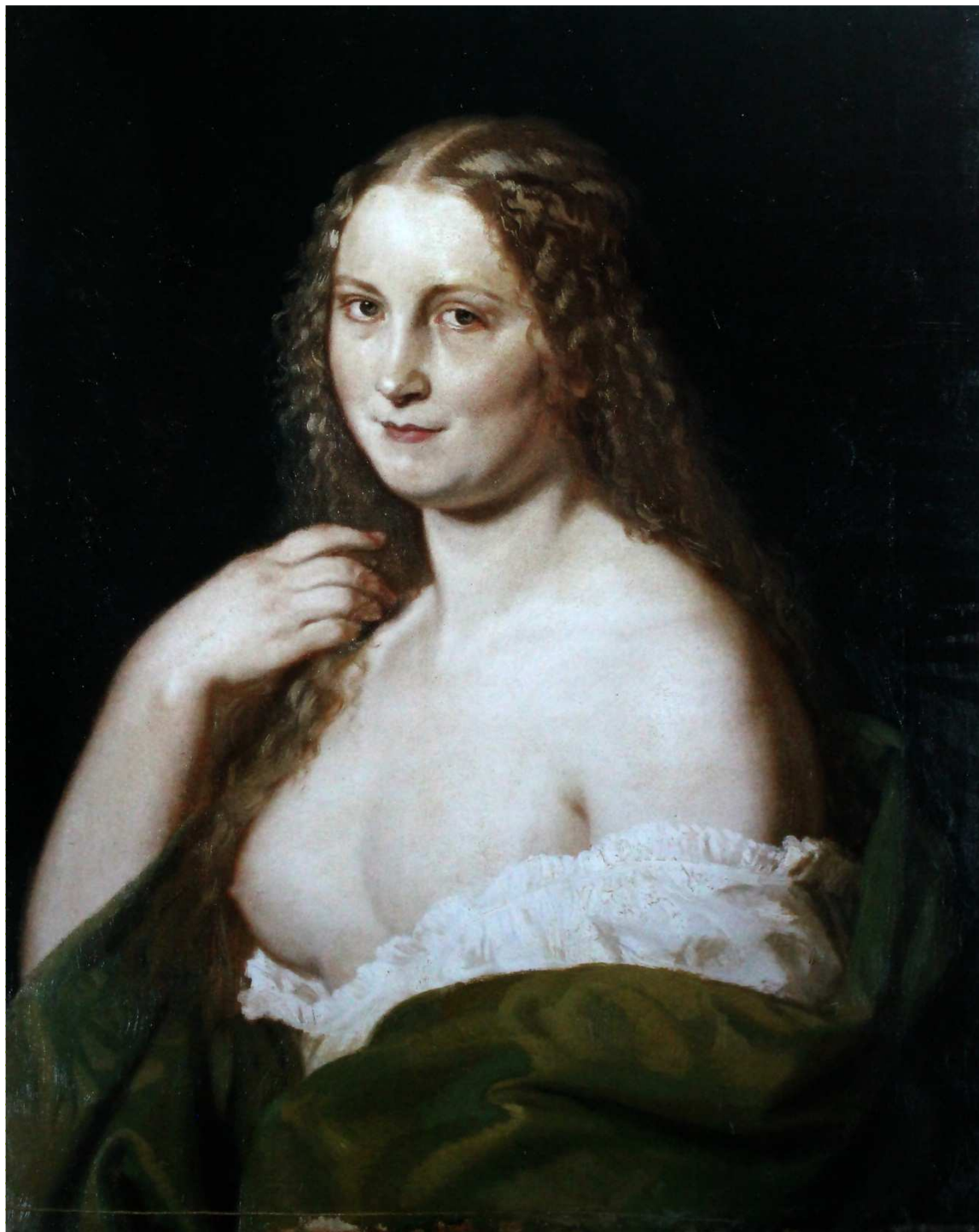
Moritz von Schwind (1804-1871), V lese (Chlapcův kouzelný roh), kolem 1848, olej, plátno, 49,5 x 39,4 cm, Neue Pinakothek, Mnichov

Josef Mánes (1820-1871), Při
měsíčku, 1853-1855, olej,
plátno, ovál 53,5 x 41 cm,
Národní galerie v Praze

Josef Mánes (1820-1871), Prapor čtenářského a pěveckého spolku „Rastislav“ Blansko, 1864, hedvábí, výšivka, 197 x 193 cm, Moravská galerie v Brně

Josef Mánes (1820-1871),
Josefina, kol. 1855, olej, plátno,
74 x 59 cm, Národní galerie v
Praze

Josef Mánes (1820-1871), Lyrická poesie, 1859, tempera, plátno, průměr 161,5 cm, Národní galerie v Praze

Josef Mánes (1820-1871), Červen – medailon z Kalendaria pro orloj Staroměstské radnice v Praze, 1865-1866, olej, měděný plech, průměr 270 cm, Muzeum hlavního města Prahy

Karel Purkyně

(1834 Vratislav-1868 Praha)

- syn světoznámého vědce Jana Evangelisty Purkyně mohl díky rodinnému zázemí rozvíjet svůj talent nezávisle na akademických institucích i kupujícím publiku;
- na pražské Akademii byl zapsán jen krátce v roce 1851;
- malíř a zároveň významný kritik a teoretik výtvarného umění.

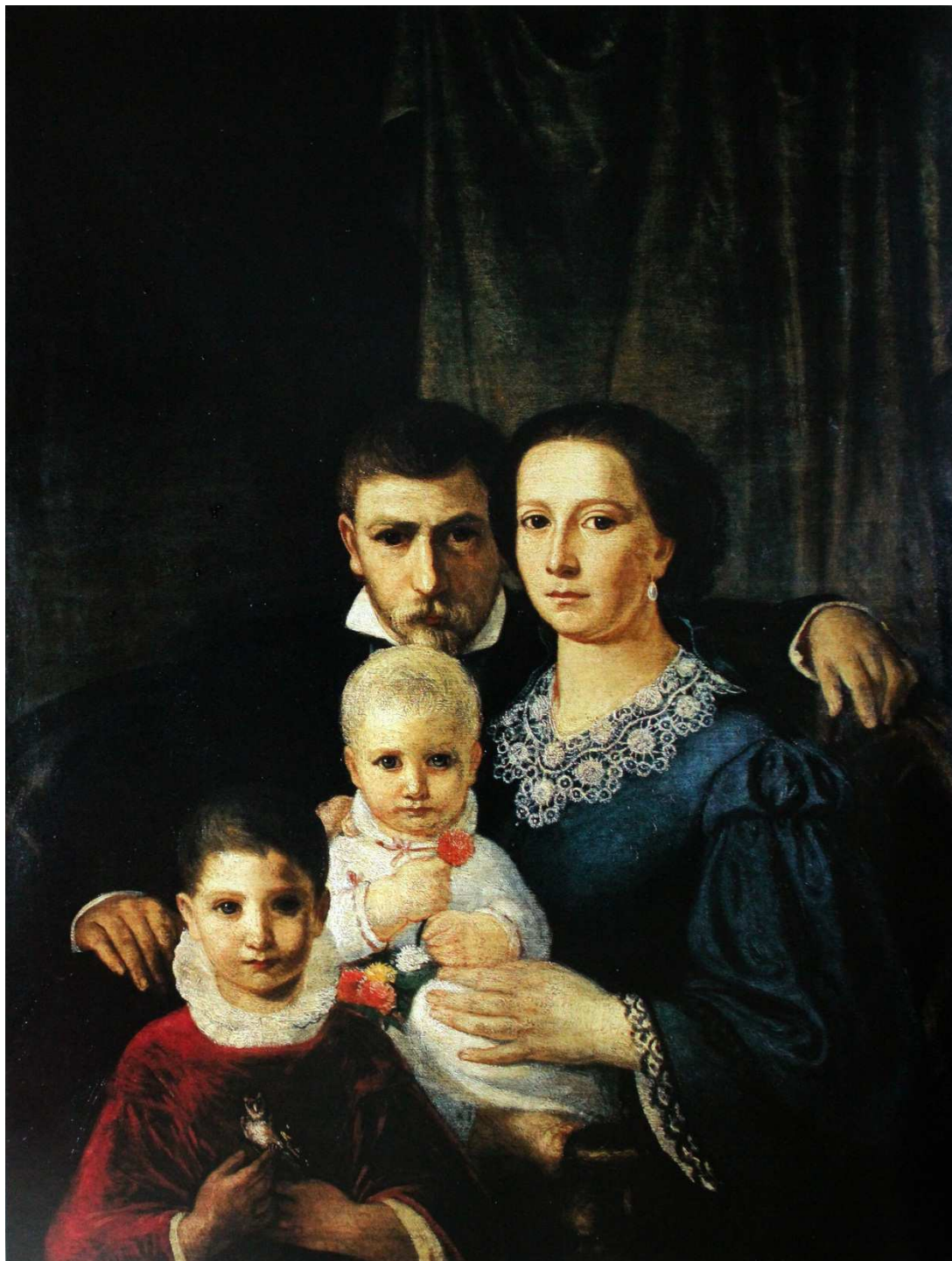
Karel Purkyně (1834-1868), Bitva Amazonek, 1865, olej, dřevo,
119 x 165 cm, Národní galerie v Praze

Karel Purkyně (1834-1868),
Vlastní podobizna s paletou a
štetcem, kol. 1856, olej, plátno,
69 x 56 cm, Národní galerie v
Praze

Karel Purkyně (1834-1868), Boulogneský lesík, 1857, olej, lepenka,
23,3 x 54,8 cm, Národní galerie v Praze

Karel Purkyně (1834-1868),
Podobizna rodiny řezbáře
Vorlíčka, kol. 1859, olej, plátno,
140 x 105,5 cm, Národní
galerie v Praze

Karel Purkyně (1834-1868),
Podobizna kováře Jecha, 1860,
olej, plátno, 139 x 140 cm,
Národní galerie v Praze

Karel Purkyně (1834-1868),
Vlastní podobizna, 1868,
olej, plátno, 64 x 55 cm,
Národní galerie v Praze

Karel Purkyně (1834-1868), Průvod postav ze Shakespearových děl I - detail, 1864, olej, plátno, 19 x 95 cm, Národní galerie v Praze

Karel Purkyně (1834-1868),
Sova sněžná, 1862, olej, plátno,
154,5 x 120,5 cm, Národní
galerie v Praze

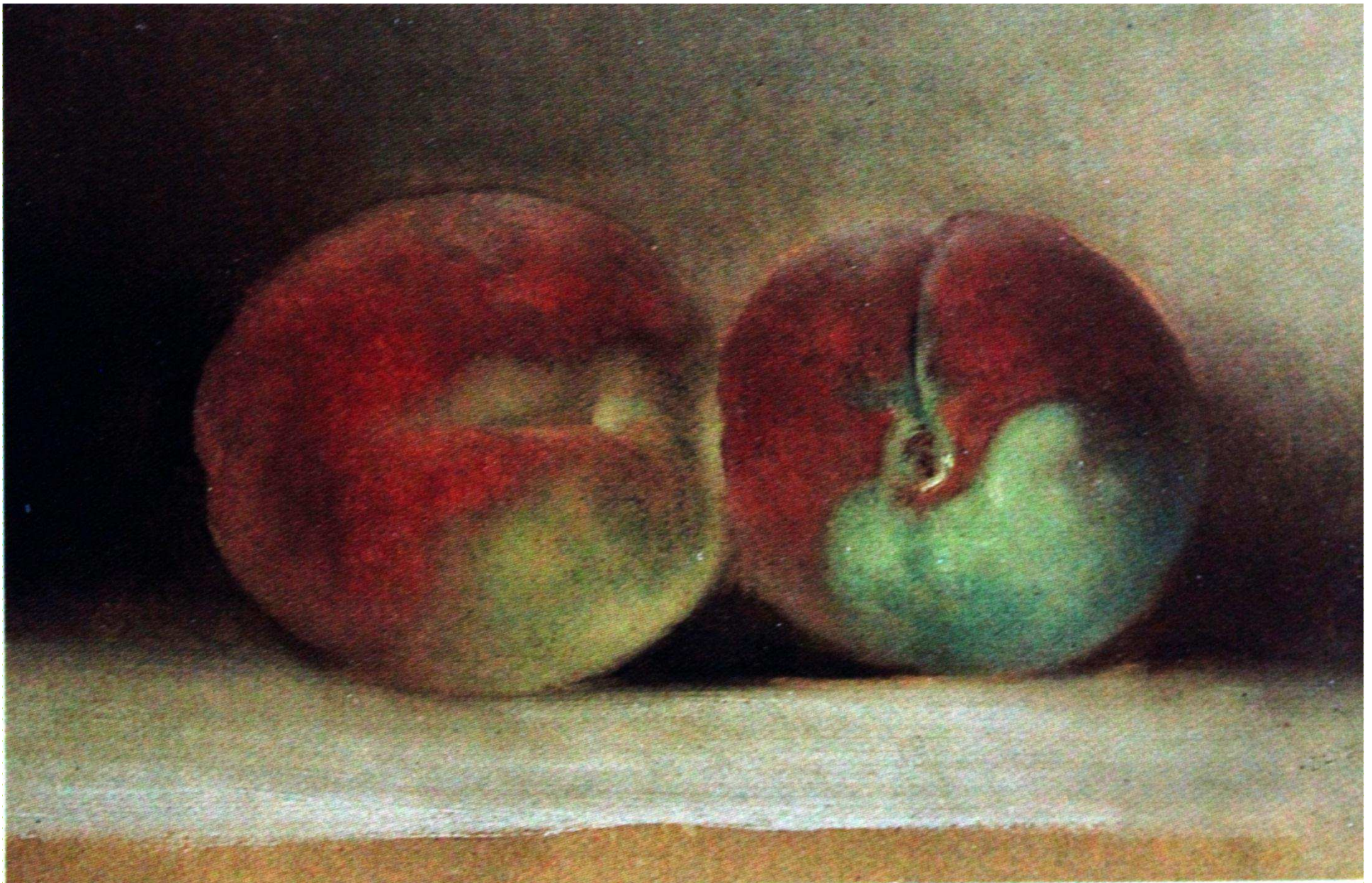
Josef Navrátil

(1798 Slaný-1865 Praha)

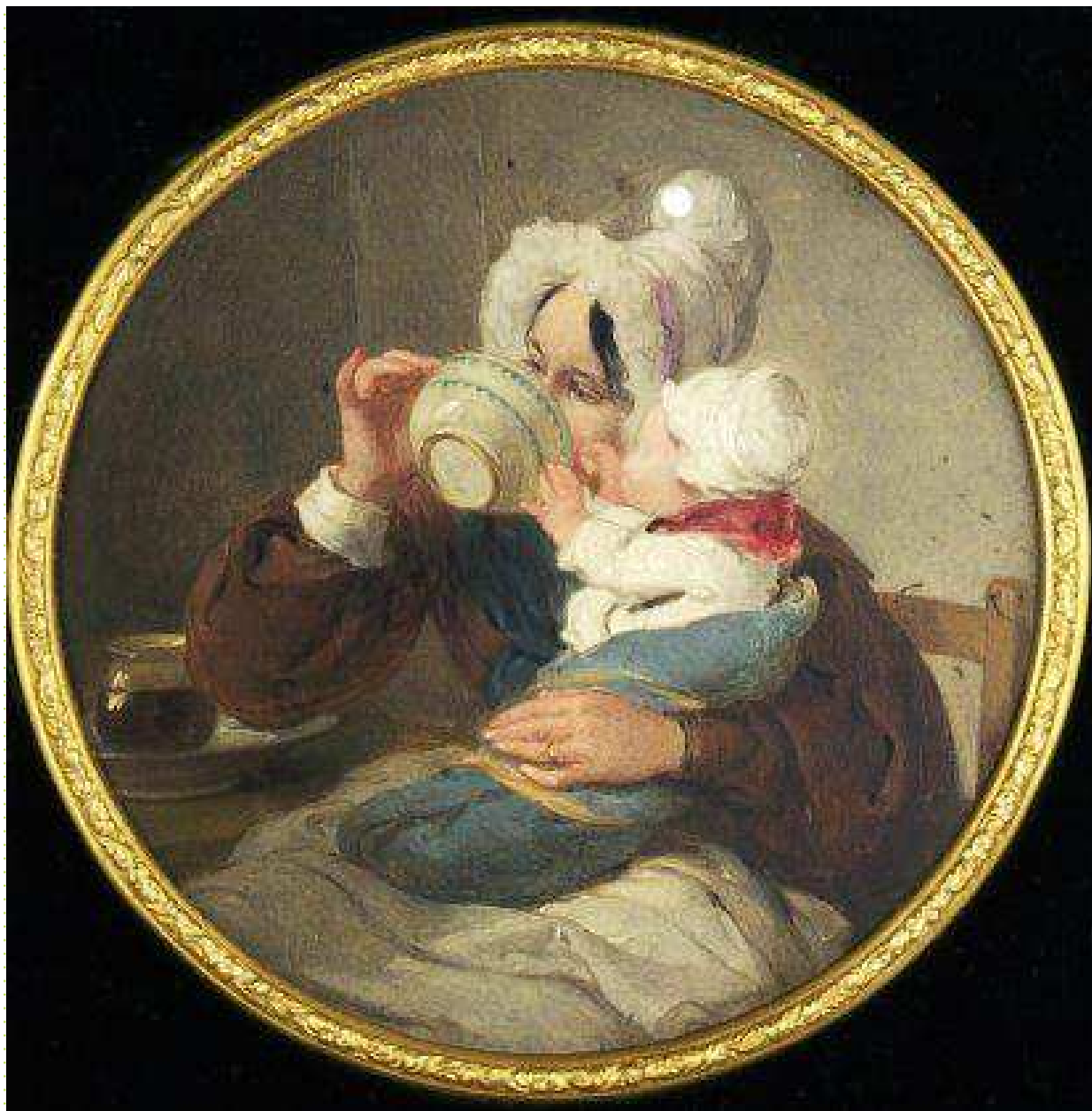
- zázemí řemeslnicko-podnikatelského středostavovského prostředí;
- vyučil se nejprve u svého otce malířem pokojů, poté se v letech 1819-1823 zdokonaloval na pražské Akademii, vedené Josefem Berglerem ml.;
- pevné zakotvení v pražské měšťanské společnosti je zdrojem Navrátilova společenského i uměleckého zařazení.

Josef Navrátil (1798-1865), *Ve sklepě Chlumeckého*, 50. léta 19. století, olej, plech, 71 x 70 cm, Národní galerie v Praze

Josef Navrátil (1798-1865), Broskve, 50. léta 19. století, olej, lepenka,
Národní galerie v Praze

Peter Fendi (1798-1865), Žena s dítětem pijící ze šálku, kolem 1837, olej, plech, Albertina, Vídeň

Josef Navrátil (1798-1865),
Mladá matka s děčkem, 50. léta
19. století, olej, dřevo, 25 x 20
cm, Národní galerie v Praze

Josef Mánes (1820-1871), Hvězdná noc (Dostaveníčko), 1851, olej, plátno, 29 x 21 cm, Národní galerie v Praze

Josef Navrátil (1798-1865), Broskve, 50. léta 19. století, olej, lepenka,
Národní galerie v Praze

Josef Navrátil (1798-1865), Hon na lišku II, kol. 1850, olej, plátno, 45 x 55 cm, Národní galerie v Praze

Přednáška příště, tj.

3. 12. 2012

odpadá:

naposledy se sejdeme v pondělí

10. 12. 2012